

Umělecké dílo v praxi MŠ

V každé době žijí lidé jinak, žijí v jiném prostředí, mají jiné zvyky, názory a přání. Každá doba je kvalitativním skokem ve vývoji společnosti, každá společnost obohacuje svět o nové hodnoty. Každá doba má své vědce, umělce.....*nejen věděním živ je člověk, ale také krásou, která je podstatou jeho štěstí a duševní vyrovnanosti.*

Umělecké dílo a kýt

Každý člověk má vkus, alespoň zárodky vkusu neboli méně či více vyvinuté dispozice k citlivému vnímání. Každý z nás je jiný, máme jiné zvyky i jiný vkus. Ovlivňuje nás prostředí, ve kterém žijeme. Vkus se musíme učit, musíme se naučit rozlišovat dobré od špatného, vhodné od nevhodného.

Umění (od „uměti“) = je součást lidské kultury, je to užitečná dovednost, kterou neovládá každý.

Důraz je kladen na originalitu, tvořivost a individualitu umělce.

Dílo je výsledek lidské činnosti; obvykle se jedná o věc, konkrétní předmět nebo i jejich ucelený soubor.

Dělí se na umění:

- výtvarná – vytvářejí trvalá vizuální díla – malířství, sochařství, architektura
- hudební – tanec, zpěv, hudba, divadlo

Umělecké dílo - je nositelem umělecké hodnoty

- výtvarný artefakt má hodnotu potencionální – vnímáním se mění v hodnotu reálnou
- výtvarné dílo – působí bezprostředně na smysly člověka a každý člověk vnímá totožné výtvarné dílo jinak
- samotný význam díla – je daný osobními dispozicemi pozorovatele a tou kterou dobou

Kýt – je naoko líbivé, ale umělecky bezcenné dílo

Z německého slova Kitsch – něco sentimentálně přelázaného, vyumělkovaného, zastírajícího skutečnost, tedy prolhaného často bývá určený ke komerčním účelům.

Vyskytuje se v mnoha oblastech – předměty denní potřeby, literární, hudební, výtvarný výtvar atd., výtvar okázalý, rušivý, triviální nebo „laciný“

Napodobenina originálu vydávající se za umění.

Určení kýtce je z velké části subjektivní – jedna osoba považuje jednu věc za cennou, druhá za kýtč. Skutečné umění je tajemnější, skromnější, musí se o něm přemýšlet, rozmlouvat, nechat se jím prodchnout.

Učitelka MŠ a umění

Úkolem učitelky není jen sdělovat dětem poznatky, ale i pomoci dětem zorientovat se v okolním světě, který ho obklopuje.

- vést děti k poznávání světa
- probouzet jejich zájem
- podněcovat je k hledání životních hodnot
- učit je žít

Pro všestranný vývoj člověka má velký význam estetická výchova. Tzn. snažit se v dětech pěstovat vkus, vést je v chápání skutečného umění, probouzet cit pro krásu a půvab.

Již v raném dětství se vyvíjí základ k tomu, zda člověk bude v dospělosti milovat hudbu, poezii, literaturu, výtvarná díla, knihy atd.

Učitelka by měla být pro děti vzorem. Měla by uplatňovat estetickou výchovu při každé příležitosti:

- výběr vhodných literárních děl
- předčítání literatury pro děti
- slušné slovní vyjadřování
- recitace
- dramatizace
- návštěva koncertů a divadel
- vhodná výzdoba školy
- osobní upravenost a kultivovanost projevu učitelky

Učitelka by se měla sebevzdělávat, zajímat se o kulturní dění, osobní četbu, výtvarné umění, hudbu.

Umění, se kterým se dítě setkává je:

Hudba – řeč tónů

Již od 1.měsíce se u dítěte objevují sluchové požitky. Dítě má zálibu ve zvucích a napjatě je poslouchá. Velmi brzy se začíná zvukově projevovat – pláč – nelibost, broukání – spokojenost – možno spatřovat počátky řeči a hudebního projevu.

Významné místo má hudba v MŠ. Zpěv a hudba se uplatňují při hrách a zábavách dětí, při cvičení, divadle, řízené činnosti . . .

Umění slovesné

První verše – matka.

Prostřednictvím mluveného slova se děti seznamují s pohádkami, říkadly, bajkami . . .

Děti rády sledují měnící se intonaci hlasu, výraz ve tváři.

Úkolem MŠ je rozvíjet vnímavost k literárnímu dílu – receptivní literární výchova.

Aktivní stránkou je pěstovat kulturu jazykového projevu.

Výtvarné umění

Důležitá je nejen vlastní výtvarná činnost, ale i styk s výtvarnými díly – malířství, sochařství, architektura.

V MŠ se děti nejčastěji setkávají s obrázky v knihách, ilustracemi – ty vzbuzují v dětech nové city a nálady, rozšiřují jejich obzor.

Dramatické umění

Divadlo působí na všechny smysly člověka. Prožívá mnoho výrazových prostředků (herectví, řeč, výtvarné umění).

V divadle je divák vtahován do děje a nucen si vytvářet svůj vlastní postoj.

Obecné zásady pro výběr uměleckých děl pro děti:

- vkusné (ne křiklavá pestrost, přezdobenost, necitlivost k materiálu, ponechávat materiálu přirozenou podobu)
- přiměřené

Praktické užití uměleckých děl v MŠ, jak učit děti vnímat umělecká díla a vážit si jich

V mateřské škole se v oblasti seznamování se s výtvarným dílem a architekturou učitelky orientují především na:

- Ilustraci dětských knih – využití ilustrace je v MŠ nejčastější – např. dětské knihy, rozhovory nad knihou, může být i východiskem pro vlastní práci dětí
- Výstavy
- Vycházky k historickým i moderním budovám - *Architektura* – pozorování moderní i historické architektury, budovy v okolí MŠ i na výletě, zaměřujeme pozornost na zajímavé detaily – okna, balkony, brány, kohout na věži
Socha, pomník, kašna – sochy vzbuzují v dětech spontánní zájem – „Kdo to je? Z čeho to je? Z čeho se to dělá?“
- *Obraz* – působí na city, rozvíjí myšlení a řeč, zprostředkovává poznání světa
- Předměty užitého umění a umělecké výroby – od pozorování barvy, tvaru, velikosti, přes pojmenování a popis až k objevování estetických a funkčních vlastností předmětů

Jak dítě vnímá umělecké dílo?

Vnímání uměleckého díla je záležitostí *citového prožitku* za pomoci *zraku, sluchu, hmatu a čichu*.

Dítě musí získat především osobní estetický zážitek, tj. vjem hračky, obrazu spojený s prožitkem a pocitem krásna. Aby dítě mohlo posoudit, zda je něco krásné musí mít vytvořeny představy o kráse.